

COLUMN

MARIKE STELLINGA

Lees deze column niet als uw humeur u lief is

Als u denkt 'Het is lente, de zon breekt door, ik geloof er weer een beetje in, eindelijk gaat het economisch gezien weer een tasje beter', en u bent daar content mee, dan zeg ik nu dwingend tegen u: hou dat vast en lees deze column niet. Want deze column gaat over een knagend gevoel van ongemak. Over de rellen deze week bij de opening van het nieuwe, 1,3 miljard euro kostende hoofdkantoor van de Europese Centrale Bank in Frankfurt. Over de geldpers, bubbels en zorgelijke centrale bankiers. Risico nemen is weer zo goedkoop geworden dat de kans reëel is dat er nieuwe financiële zeepbellen worden geblazen. Ik weet nog dat na de financiële crisis van 2008 hordes mensen vroegen aan economen en journalisten zoals ik: waarom hebben jullie de crisis niet zien aankomen? En dat ik telkens antwoordde: we hebben van alles verkeerd gedaan én gemist, maar we hebben ook onze vingers blauw geschreven over de schrikbarende groei van exotische financiële producten zoals derivaten, over de bubbel op de Amerikaanse huizenmarkt, over de tikkende kredietbom onder het financiële systeem, over de risicovolle financiële producten die werden verkocht aan goedgelovige particulieren. Waarom las u dat niet? vroeg ik hen.

De ECB blaast wat bellen om de economie eventjes te stimuleren

Mag ik daarom nu even zwart op wit zeggen: er is vrees dat overoptimisme regeert op de financiële markten en dat die bubbel uiteindelijk zal barsten. Het Centraal Planbureau noteerde deze week dat de koerswinstverhouding van aandelen sterk toeneemt. Om die koersen ooit waar te maken moeten de winsten dus sterk toenemen. In de gortdroge taal van het CPB: „Er zou sprake kunnen zijn van een toenemende ontkoppeling van activa-prijzen en reële economische ontwikkelingen.“ Het kan ook goed uitpakken. De ECB maakt geld goedkoop en blaast zo wat bellen om de economie eventjes te stimuleren, maar uiteindelijk trekt de groei zo krachtig aan dat de winsten wel voldoende stijgen om de koersen waar te maken. Dat kan. Er zijn hordes economen die betogen dat dit gelukwilt absoluut noodzakelijk is om ons uit de crisis te helpen. Ik zeg u alleen: het kan ook niet positief uitpakken.

En dan zijn er nog de rellen bij de ECB. Daar gebeurde precies waar onze eigen centrale bankier Klaus Knot al een tijdje bang voor is: verzet tegen de steeds politiekere rol van centrale banken. De Fed en de ECB zijn met hun ongekend ruimhartige gelukwilt in reactie op de financiële crisis het hart gaan vormen de Westerse economische politiek. Knot voorziet onvrede over keuzes en discussies over een democratisch tekort: wie controleert de ECB? Nou en, denkt u wellicht. Beetje meer controle op de ECB, niks mis mee. Maar de onafhankelijkheid van centrale banken is de pijler waarop ons financiële systeem rust. Geen politieke invloed, geen democratische verantwoording, maar technocratisch bestuur. Dat was het gouden ei dat ons een rotvast vertrouwen in onze munten en centrale banken heeft gegeven. De geschiedenis leerde ons namelijk dat als politici zich met de geldpers konden bemoeien, ze vaak cadeautjes gingen uitdelen en zo het vertrouwen in de waarde van geld ondermijnden. Knot stelt de vraag of die pijler stevig kan blijven. Kan je meer taken op je nemen, ongekend beleid voeren en even geloofwaardig blijven? Het is een vraag die het hart van ons financiële systeem treft en me daarom zorgen baart.

Ach, weet u, ik heb ook zin in lente. En laten we eerlijk zijn, u en ik kunnen aan al het bovenstaande niet veel doen behalve niet meegaan in de gekte, zorgen dat de eigen financiën op orde zijn. Terrasje maar doen dan? Dat de winter er ooit weer aankomt, hoeft niet te betekenen dat je nu niet van de zon kan genieten. ;)

Marike Stellinga is econoom en schrijft op deze plek elke zaterdag over politiek en economie